

YASHIL

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

ZAMONAVIY IQTISODIYOTDA YUQORI MUHANDISLIK TEKNOLOGIYALARINI ILMIY-AMALIY JORIY ETISH INNOVATSION TARAQQIYOT POYDEVORI

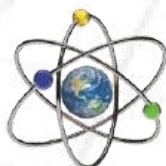
2
0
2
4

MAQOLALAR TO'PLAMI

MAXSUS SON
Iyun-iyul

Digital
Object
Identifier

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Mas'ul muharrir:

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'ZR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'ZR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'ZR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMBIB birinchi prorektori

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Musyeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi

Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Utayev Uktam Choriyevich, O'ZR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari

Ochilov Farxod, O'ZR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'ZR Tabiat resurslari vazirligi, O'ZR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

“ZAMONAVIY IQTISODIYOTDA YUQORI MUHANDISLIK TEXNOLODIYALARINI ILMIY-AMALIY JORIY ETISH INNOVATSION TARAQQIYOT POYDEVORI”

MAVZUSIDAGI ILMIY MAQOLALAR TO‘PLAMI

SANOAT KORXONALARINING INVESTITSIYA FAOLIYATINI SAMARALI BOSHQARISH MUAMMOLARI

Kudratov Muhammad Rustamovich

Buxoro muhandislik-texnologiya instituti tayanch doktoranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada sanoat korxonalarining investitsiya faoliyatini samarali boshqarish muammolari bayon etilgan.

Kalit soʻzlar: iqtisodiyot, investitsiya, sanoat korxonalari, xorijiy tajriba, strategik yoʻnalishlar, innovatsiya.

Abstract: this article describes the problems of effective management of investment activities of industrial enterprises.

Key words: economy, investment, industrial enterprises, foreign experience, strategic directions, innovation

Аннотация: В данной статье рассмотрены проблемы эффективного управления инвестиционной деятельностью промышленных предприятий.

Ключевые слова: экономика, инвестиции, промышленные предприятия, зарубежный опыт, стратегические направления, инновации.

KIRISH

Zamonaviy sharoitda sanoat korxonalari oʻrtasida kuchli raqobat mavjud boʻlib, bu ulardan investitsiyalarni boshqarishning samarali strategiyalariga ega boʻlishni talab qiladi. Mavjud resurslardan optimal foydalana oladigan va investitsiya daromadini maksimal darajada oshira oladigan sanoat korxonalarigina bozorda omon qolishi va gullab-yashnashi mumkin.

Texnologiyalar jadal rivojlanmoqda va ular sanoat korxonalarining investitsiya faoliyatida muhim rol oʻynaydi. Ular innovatsion mahsulotlar yoki takomillashtirilgan ishlab chiqarish jarayonlarida afzalliklarni berib, investitsiyalarni samarali boshqarish uchun eng soʻnggi texnologik tendensiyalarni kuzatib borishni hamda ularni sanoat korxonalari faoliyatida moslashtirishni talab etmoqda.

2022–2026-yillarga moʻljallangan Yangi Oʻzbekistonning taraqqiyot strategiyasining 26-maqsadida mam-lakatda investitsiya muhitini yanada yaxshilash va uning jozibadorligini oshirish, kelgusi besh yilda 120 mil-liard AQSh dollari, jumladan, 70 milliard dollar xorijiy investitsiyalarni jalb etish choralari koʻrish belgilangan. Unga koʻra, investitsiyalardan samarali foydalanish hamda eksport hajmlarini oshirish boʻyicha, “pastdan-yuqoriga” tamoyili asosida, yangi tizimni yoʻlga qoʻyish, 2026-yilgacha Xorijiy va mahalliy investitsiyalarni jalb etish strategiyasini amalga oshirish, davlat-xususiy sheriklik asosida energetika, transport, sogʻliqni saqlash, taʼlim, ekologiya, kommunal xizmatlar, suv xoʻjaligi va boshqa sohalarga 14 milliard AQSh dollarga teng inves-titsiya jalb etish¹ belgilanganligi ham bejizdan emas.

Zamonaviy jamiyat korxonalarga tobora yuqori iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy talablarni qoʻymoqda. Sanoat korxonalari barqaror rivojlanish va ijtimoiy masʼuliyatga sarmoya kiritishga tayyor boʻlgan holda ushbu talab-larga rioya etishni taʼminlash uchun investitsiyalarni samarali boshqarish muammolaridan xabardor boʻlishi va unga mos holda ish yuritishi lozim.

Sanoat korxonalarining investitsiya faoliyatini samarali boshqarish sohasidagi tadqiqotlar olib borish ushbu omillarni hisobga olgan holda tobora dolzarb boʻlib bormoqda. Bu borada ilmiy yangiliklar, yangi koʻrsatmalar va boshqaruv modellarini ishlab chiqish sanoat korxonalariga yuqori samaradorlik va barqaror rivojlanishga erishishga yordam beradi.

Ushbu mavzuni tanlash sanoat korxonalarining investitsiya faoliyatini samarali boshqarish muammo-sining dolzarbligi bilan bogʻliq. Shiddatli texnologik rivojlanish va bozordagi raqobat sharoitida investitsiyalarni samarali boshqarish korxona muvaffaqiyatining asosiy omiliga aylanadi. Iqtisodiy muhit, bozor sharoitlari va huquqiy normalarning doimiy oʻzgarib turishi investitsiya loyihalarini boshqarishda yangicha yondashuv va vosi-talarni talab qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Sanoat korxonalari investitsiya faoliyatini samarali boshqarishga doir masalalar Tomas Farol, A. Morisson, P. Kizkovich, S. Jensen, J. Vang, Syaming Chen, S.K Leong, Gokan Akinchi, A. Ibinshteyn, X. Sirera va boshqa xorijiy olimlar tadqiqotlarida oʻz aksini topgan.

¹ Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 28.01.2022-yildagi PF-60-son Farmoni, <https://lex.uz>

MDH mamlakatlari olimlari T.P. Danko, P.V. Pavlov, Ye.F. Avdokushin, R.I. Zimenkov, S. Prixodko, N. Troshin, N.A. Orlov, S. Zaxarov, N. Mironov, L.G. Leskova, D.R. Arutyunov, Ye.I. Mironov va boshqalarning ilmiy ishlanmalarida sanoat korxonalari investitsiya faoliyatini samarali boshqarishning o'ziga xos shartlari, ularning faoliyat ko'rsatish mexanizmlari, me'yoriy-huquqiy jihatdan tartibga solish masalalari, ularning jahon iqtisodiyotidagi o'rni keng yoritilgan.

Sanoat korxonalari investitsiya faoliyatini samarali boshqarish bo'yicha jahon tajribasi mamlakatimizning bir qancha iqtisodchi-olimlari A.R. Xalikulov, X.R. Xamroyev, A.B. Nizamov, S. Mirzaliyev, A.R. Bozorov, N.G. Muminov, A.V. Vaxabov, Sh.X. Xojibakiyev, A.T. Shermuxamedov, U.A. Shermuxamedov, K.X. Abduraxmanov, M.S.Qosimov, Z.G. Kudratov B. B.Toshboyev, N.M.Maxmudov, Sh.T. Yuldoshev, A.U.Akmalov B.B.Valiyev va boshqalarning ilmiy asarlarida yoritilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolani yozish jarayonida me'yoriy, taqqoslash, ilmiy abstraksiya, guruhlash, SWOT tahlil va boshqa usullar qo'llanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

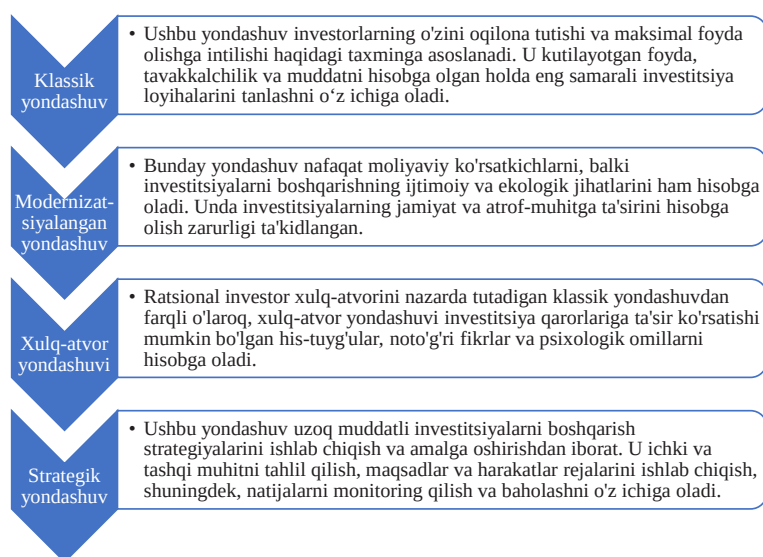
Investitsiyalar sanoat korxonalarini rivojlantirishda muhim o'rin tutib, ularning o'sishi, modernizatsiyasi va raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilmoqda. Investitsion faoliyat korxonalarining imkoniyatlari va resurslari bilan bog'liq cheklovlar va muammolarni bartaraf etish, yangi muvaffaqiyatlarga erishish va barqaror rivojlanish uchun sharoit yaratish imkonini beradi.

Bundan tashqari, sanoat korxonalariga yo'naltirilayotgan investitsiyalar ham mamlakat va hududning iqtisodiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Ishlab chiqarish sohasini rivojlantirishga yo'naltirilgan sarmoyalar yangi ish o'rinlari yaratish, aholi daromadlarini oshirish va qashshoqlikni kamaytirishga xizmat qilmoqda. Shuningdek, ular savdo va eksport hajmini oshirish, to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalar jalb etish, innovatsiyalarni rag'batlantirish va mehnat unumdorligini oshirish orqali iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi.

Sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishi uchun investitsiya faoliyati ham uzoq muddatli ahamiyatga ega. Bu korxonalarining samarali ishlashini ta'minlaydigan infratuzilmani yaratish, ilmiy-texnik salohiyatni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash, ekologik toza texnologiyalarni joriy etish va biznesning ijtimoiy mas'uliyatini oshirish imkonini beradi.

Investitsiyalar sanoat korxonalarini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi, ularning o'sishi, raqobatbardoshligi va barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Ular nafaqat turli loyiha va tadbirlarni moliyalashtirish, balki korxonalar, hududlar va butun mamlakatning uzoq muddatli muvaffaqiyati va farovonligi uchun zamin yaratish imkonini beradi.

Investitsiyalarni boshqarishning klassik yondashuvi investitsiyalarning samaradorligi, rentabelligi va tavakkalchiligini, shuningdek, riskni boshqarish uchun portfelni diversifikatsiya qilishni talab etadi, ichki va tashqi omillarni hisobga olgan holda boshqaruv kompleks yondashuvga asoslanadi. U resurslardan oqilona foydalanish va investitsiya natijalarini optimallashtirish tamoyillariga asoslanadi.

1-rasm. Investitsion faoliyatni boshqarishning nazariy asoslari².

2 Tadqiqot va izlanishlar asosida muallif ishlanmasi.

Modernizatsiya qilingan yondashuv bu yondashuvlarni investitsiya faoliyatining o'ziga xos shartlari va maqsadlarini hisobga olgan holda birlashtiradi. Bu noaniqlik, o'zgaruvchan bozor sharoitlari va raqobat kabi qiyinchiliklar hamda to'siqlarni yengishga yordam beradi.

Investitsiyalarni boshqarishga xulq-atvor yondashuvi investorlar har doim ham oqilona va asosli qarorlar qabul qilavermaydi degan taxminga asoslanadi. Buning o'rniga ular qaror qabul qilishni buzishi mumkin bo'lgan hissiy va psixologik omillarga duchor bo'lishi mumkin.

1-jadval. Sanoat korxonalarini rivojlantirishda investitsiyalarning roli³.

T/r	Investitsiyalar roli	Tavsif
1.	Yangi mahsulotlar va texnologiyalarni ishlab chiqish	Investitsiyalar tadqiqot va ishlanmalarni moliyalashtirish, shuningdek, yangi texnologiyalar va innovatsion yechimlarni joriy etish imkonini beradi. Bu raqobatdosh ustunlikni yaratish, mahsulot sifatini yaxshilash va samaradorlikni oshirishga yordam beradi.
2.	Ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish	Investitsiyalar sanoat korxonalarining ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, yangi korxonalar qurish yoki mavjudlari ko'lamini kengaytirish imkonini beradi. Bu ishlab chiqarish hajmini oshirish, mahsulot turlarini kengaytirish va ortib borayotgan talabni qondirish imkonini bermoqda.
3.	Sifatni yaxshilash va xarajatlarni kamaytirish	Uskunalarini yangilash, ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish va optimallashtirishga investitsiyalar mahsulot sifatini yaxshilash, samaradorlikni oshirish va ishlab chiqarish tannarxini kamaytirish imkonini beradi. Bu, o'z navbatida, raqobatbardoshlikni oshirishga va daromadni oshirishga yordam beradi.
4.	Inson kapitalini rivojlantirish	Xodimlarni o'qitish va rivojlantirishga investitsiyalar xodimlarning malakasini oshirishga yordam beradi. Bu mehnat unumdorligini, innovatsiyalarni va korxonaning o'zgaruvchan bozor sharoitlariga moslashishini oshirishga yordam beradi.
5.	Yangi ish o'rinlarini yaratish	Sanoat korxonalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan investitsiyalar yangi ish o'rinlarini yaratish va ishsizlikni kamaytirishga xizmat qilmoqda. Bu mintaqa yoki mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.
6.	Raqobatbardoshlikni oshirish	Ishlab chiqarish jarayonlarini, mahsulot sifatini yaxshilash, yangi mahsulot va texnologiyalarni o'zlashtirishga yo'naltirilgan investitsiyalar sanoat korxonalarining bozordagi raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Yirik investitsiya loyihalari rejalashtirish, baholash, nazorat qilish va resurslarni boshqarishni o'z ichiga olgan boshqaruvga mustahkam uslubiy va tashkiliy yondashuvni talab qiladi. Loyihani noto'g'ri boshqarish kechikishlar, o'tkazib yuborilgan byudjetlar va sifatsiz bo'lishga olib kelishi mumkin.

Muloqotning yomonligi, o'zgarishlarga qarshilik, boshqarma va bo'linmalar o'rtasidagi hamkorlikning yo'qligi kabi ichki omillar ham investitsiya faoliyatini boshqarishda muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Ushbu to'siqlarni hisobga olish va ularni bartaraf etish choralarini ko'rish kerak.

Tadqiqot doirasida sanoat korxonalarida investitsiyalarni samarali boshqarishning STEEP strategiyasi tahlili amalga oshirildi. STEEP strategiyada 5 ta omil: Social (Ijtimoiy omillar), Technological (Texnologik omillar), Economical (Iqtisodiy omillar), Environmental (Ekologik omillar), Political (Siyosiy omillar) tahlil qilinadi.

³ Tadqiqot va izlanishlar asosida muallif ishlanmasi.

2-jadval. Sanoat korxonalarida investitsiyalarni samarali boshqarishning STEEP strategiyasi tahlili⁴.

Social (Ijtimoiy omillar)	Yuqori maoshli ish o'rinlari yaratish va malakali kadrlarni jalb qilish Yirik korxonalar faoliyat yuritayotgan hududlarda aholi turmush darajasi va farovonligini oshirish Ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirish va korporativ ijtimoiy javobgarlik dasturlarini amalga oshirish
Technological (Texnologik omillar)	Ilg'or ishlab chiqarish texnologiyalarini, avtomatlashtirish va robotlashtirishni joriy etish Sanoat 4.0 sohasida vakolat markazlari va ta'lim dasturlarini ishlab chiqish Texnologiyalarni uzatish va ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish tizimini yaratish
Economical (Iqtisodiy omillar)	Davlat-xususiy sherikchilik mexanizmlari orqali davlat va xususiy moliyalashtirishni jalb qilish Modernizatsiyaga investitsiyalarni soliq imtiyozlari va moliyaviy rag'batlantirish energiya samaradorligini va raqobatbardoshligini oshirish
Environmental (Ekologik omillar)	Ekologik toza ishlab chiqarish texnologiyalarini joriy etish Chiqindilarni utilitatsiya qilish va qayta ishlash, atrof-muhitga salbiy ta'sirni kamaytirish "Yashil" va ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqish va ishlab chiqarish
Political (Siyosiy omillar)	Investitsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash bo'yicha normativ-huquqiy bazani takomillashtirish Mamlakatdagi siyosiy va makroiqtisodiy vaziyatning barqarorligi Faol xalqaro hamkorlik va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish

Sanoat korxonalarini rivojlantirishda sarmoyalarni jalb qilish asosiy o'rin tutadi, ular ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiya qilish, yangi texnologiyalarni joriy etish va faoliyatini kengaytirish imkonini beradi. Bu borada xorij davlatlarining korxonalarda investitsiyalarni boshqarish borasidagi tajribasini o'rganish maqsadga muvofiqdir.

3-jadval. O'zbekiston sanoat korxonalarida investitsiyalarni samarali boshqarishning SWOT tahlili⁵.

Kuchli tomonlar (Strengths)	Kuchsiz tomonlar (Weaknesses)
Siyosiy barqarorlik va investitsiya loyihalarini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash Aktivlarning diversifikatsiyalangan portfeliga ega yirik biznes guruhlarining mavjudligi Ichki va tashqi moliyalashtirish manbalariga kirish Muvaffaqiyatli investitsiya loyihalarini amalga oshirish tajribasi	Ayrim hududlarda infratuzilma yetarli darajada rivojlanmagan Muayyan sohalarda cheklangan malakali kadrlar Milliy valyuta kursining yuqori o'zgaruvchanligi Fond bozorining yetarli darajada rivojlanmaganligi
Imkoniyatlar (Opportunities)	Tahdidlar (Threats)
Modernizatsiya va infratuzilmani rivojlantirish davlat dasturlarini amalga oshirish Yangi eksport bozorlarini, ayniqsa, Markaziy Osiyo mamlakatlariga ochish Yuqori texnologiyali tarmoqlarga to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilish Davlat-xususiy sheriklik mexanizmlaridan foydalanishni kengaytirish	Ichki bozorda xorijiy kompaniyalar tomonidan raqobatning kuchayishi Mintaqadagi geosiyosiy keskinliklar investitsiya muhitiga ta'sir qiladi Davlatning iqtisodiy va soliq siyosatidagi mumkin bo'lgan o'zgarishlar Jahon bozorlarida energiya va xomashyo narxlarining o'zgarishi

Ushbu strategiyalarni amalga oshirishga kompleks yondashuv O'zbekistonning yirik biznes birlashmalariga o'zgaruvchan iqtisodiy sharoitda investitsiya faoliyatini samarali boshqarish imkonini beradi.

Sanoat korxonalarining investitsiya faoliyatini boshqarish samaradorligini oshirish uchun quyidagi vositalar va mexanizmlarni taklif qilish mumkin:

1. Strategik va investitsiya rejalashtirish tizimi bo'yicha kompaniyaning strategik maqsadlari bilan chambarchas bog'liq bo'lgan uzoq muddatli investitsiya dasturlarini ishlab chiqish, investitsion loyihalarni baholashda ssenariy va loyiha tahlili usullarini qo'llash hamda biznesni rejalashtirish va moliyaviy modellashtirishning zamonaviy vositalaridan foydalanish.
2. Investitsion loyihalar portfelini boshqarish tizimi bo'yicha xatarlar, rentabellik va strategik ahamiyatni hisobga olgan holda muvozanatli investitsiya portfelini shakllantirish, investitsion loyihalarni samarali amalga oshirish uchun loyihalarni boshqarish metodologiyasini joriy etish, investitsion boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirish uchun IT yechimlaridan foydalanish.
3. Monitoring va nazorat tizimini takomillashtirish bo'yicha investitsion faoliyat samaradorligini baholash uchun asosiy faoliyat ko'rsatkichlarini (KPI) ishlab chiqish, investitsion faoliyatning asosiy ko'rsatkichlari bo'yicha

⁴ Internet ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi.

⁵ Internet ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi.

muntazam monitoring va tahlillarni amalga oshirish, nazorat qilish tizimi va boshqaruv hisoboti integratsiyasini amalga oshirish.

4. Xodimlarning malakasi va faolligini oshirish bo'yicha investitsion faoliyatda ishtirok etuvchi xodimlarning kasbiy malakalarini rivojlantirish, investitsiyalarni samarali boshqarishni rag'batlantiruvchi motivatsiya tizimini joriy etish, investitsiyalarni rejalashtirish va qarorlar qabul qilish jarayonlarida menejerlar va mutaxassislarining ishtirokini oshirish.
5. Zamonaviy moliyaviy vositalardan foydalanish bo'yicha strukturaviy moliyalashtirishda loyiha, lizing, venchur moliyalashtirish kabi vositalarini qo'llash, investitsion loyihalarni amalga oshirishda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlaridan foydalanish hamda fond bozorida IPO, obligatsiyalar va boshqa investitsiya resurslarini jalb qilish.

Mazkur vosita va mexanizmlarning kompleks tatbiq etilishi sanoat korxonalarining investitsiya faoliyatini boshqarish samaradorligini oshirish, strategik maqsadlarga erishish va biznesning raqobatbardoshligini oshirish imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Sanoat korxonalari mamlakat iqtisodiy rivojlanishida asosiy o'rin tutadi va ularning investitsiya faoliyatini samarali boshqarish raqobatbardoshlikni mustahkamlash va barqaror o'sishni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Investitsiyalar sanoat korxonalarini modernizatsiya qilish, texnologik rivojlantirish va raqobatbardoshligini oshirishning asosiy omili hisoblanadi. Investitsion faoliyatni samarali boshqarish yirik korxonalarga bozor konyunkturasi o'zgarishiga muvaffaqiyatli moslashish, innovatsiyalarni joriy etish va ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish imkonini beradi.

Sanoat korxonalari murakkab tashkiliy tuzilmalar, loyihalarning yuqori kapital talablari va bir nechta bo'limlarni muvofiqlashtirish zarurati tufayli investitsiya faoliyatini boshqarishda o'ziga xos muammolarga duch kelmoqda.

Sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishini ta'minlash va raqobatbardoshligini oshirish uchun sarmoyalarni boshqarishning samarali strategiyalarini ishlab chiqish muhim ahamiyatga ega.

Cheklangan moliyaviy resurslar va tashqi muhitning o'zgaruvchanligi sharoitida investitsiya qarorlarini qabul qilish jarayonlarini optimallashtirish va investitsiyalarning daromadlilikini oshirish juda muhimdir. Investitsion faoliyatni boshqarishning ilg'or tajribalarini o'rganish va joriy etish sanoat korxonalariga kapital qo'yilmalarni yanada samarali taqsimlash va bozordagi mavqeyini mustahkamlash imkonini beradi.

Sanoat korxonalarining investitsiya faoliyatini samarali boshqarish kompleks yondashuvni va korxona faoliyatining turli jihatlarini hisobga olishni talab qiladi. Strategik rejalashtirish, innovatsiyalar, kadrlar salohiyatini rivojlantirish va investitsiya natijalarini nazorat qilish korxonalarga bozorda samaradorlik, barqarorlik va raqobatbardoshlikni oshirishga yordam beradigan asosiy strategiyalardir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Игошин Н.В. Инвестиции. Организация, управление, финансирование: учебник. –Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2015. – 450 с.
2. Аралбаева Г. Г. и др. Инновационное развитие: потенциал науки и современного образования. – 2020.
3. Vahobov A.V. va boshqalar. Xorijiy investitsiyalar. O'quv qo'llanma. Toshkent: Moliya., 2010. 360 b.
4. Rustamovich K. M. The Impact of Using Key Performance Indicators on the Development of Higher Education Institutions //Excellencia: International Multi-Disciplinary Journal Of Education (2994-9521). – 2023. – T. 1. – №. 5. – С. 385-390.
5. Kudratov M. Ways to improve the effective use of financial and economic resources of bukhara region //Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences. – 2022. – T. 1. – №. 5. – С. 204-208.
6. Khamidov O. et al. Trajectory of economic development of the Republic of Uzbekistan in the process of digitization // E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2023. – T. 431. – С. 07049.

MUNDARIJA

Muhandislar – taraqqiyot tayanchi	4
Sadoqat Siddiqova	
Исследование влияние азотсодержащей добавки на процесс окисления битумов	9
Юлдашев Норбек Худайназарович	
Ziyorat turizmining iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy ta'siriga oid muammolar yechimida terminologiyaning ahamiyati.....	14
Malohat Jo'rayeva, Shavkat Bafojev	
Eksploatatsiya davrida kompressor moylarining ishlashi va fizik-kimyoviy xususiyatlari o'zgarishining o'ziga xosligi	19
Xo'jaqulov Aziz Fayzullayevich	
Tabiiy gazning oltingugurtli qo'shimchalarining fizik-kimyoviy xossalarini tadqiq qilish	24
Muxtor Jamolovich Maxmudov, Ramazonov Bahrom G'afurovich	
Автоматическое формообразование пневматических опалубок бикубическими сплайнами.....	30
Ядгаров Ўктам Турсунович, Ахмедов Юнус, Асадов Шухрат Кудратович	
Optimizing the efficient transport of mass from alternative energy sources and the process of heat and mass exchange during the processing of spices	37
Khayrullo Djurayev Fayzievich, Mizomov Mukhammad Saydulla ugli	
The role of digitalization in regional development and the utilization of their potential for sustainable development	44
Jafarova Khilola Khalimovna	
Разработка новых структур и способов выработки комбинированного трикотажа с повышенной формоустойчивостью на базе интерлочного переплетения	48
Гуляева Г.Х., Мукимов М.М., Каримова Н.Х.	
Кислотная активация навбахорской бентонитовой глины	53
Хужакулов Азиз Файзуллаевич, Хотамов Кобил Ширинбой угли	
Mustaqil ta'limni tashkil etishda raqamli texnologiyalardan foydalanish metodikasini takomillashtirish.....	58
Murodova Zarina Rashidovna, Jo'raqulova Mehrangez Orifovna	
Kislorodli birikmalar asosida olingan antidetonatsion kompozitsiyalarning ai-80 avtomobil benzinini detonatsion barqarorligiga ta'sirini tadqiq qilish	66
Saloydinov Aziz Avazovich	
Buxoro viloyatining investitsion jozibadorligini oshirish yo'llari.....	70
Akramova Obida Qosimovna	
Исследование механико-технологических параметров глубокого рыхления почвы подпахотного горизонта.....	77
Н.С.Бибутов, Ф.Ю.Хабибов, Ш.М.Муродов	
Разработка экспериментальной установки энергосберегающего измельчителя фруктов и овощей для производства сок с мякотью.....	85
Ф.Ю. Хабибов, Х.Х. Ниязов	
Туризм: типология и классификация.....	95
Малохат Мухаммадовна Жураева, Марупова Гульноз Умарджоновна	
"Yashil energetika"ni rivojlantirishni rag'batlantirishning me'yoriy ko'rsatkichlarini ishlab chiqish.....	99
Sadullayev Nasullo Ne'matovich, G'afurov Mirzoxid Orifovich, Ne'matova Zuxra Nasullo qizi	
Umumiy ovqatlanish korxonalarida xizmat ko'rsatish sifatini oshirishda diversifikatsiyalangan milliy hunarmandchilik mahsulotlaridan foydalanishning ahamiyati.....	108
Ruziyeva Gulinoz Fatillolevna, Raximova Dilorom Sulaymonovna	
Polimerlar ishlab chiqarishda hamda ularni qayta ishlashda hosil bo'ladigan chiqindilardan samarali foydalanish jihatlari.....	114
Raxmatov Sherzod Shuxratovich, Sadirova Saodat Nasreddinovna, Niyozova Rano Najmiddinova, Axmedov Hafiz Ibroimovich	
Kichik quvvatli, energiya samarador shamol turbinalari ko'rsatkichlarining tahlili.....	118
I.I. Xafizov, F.F. Muzaffarov, M.Sh. O'ktamov	

Анализ ингредиентов пищевых продуктов с помощью нейронной сети	127
Мухаммадиева Зарина Баходировна	
Dizel moylarini reologik xossalarini tatqiq qilish	132
Xo'jaqulov Aziz Fayzullayevich, Toshov Mavzuddin Sa'dullo o'g'li	
Анализ состав и свойства нефтяных остатков и битумов.....	136
Юлдашев Норбек Худайназарович, Махмудов Мухтор Жамолович, Комолов Руслан Илхомбекович	
Kambag'allikdagi tarkibiy o'zgarishlarning aholi turmush forovonligi darajasiga ta'sirining ahamiyati.....	141
Xayitov Sherbek Naimovich	
Maxsus kiyimlar tikishda foydalaniladigan gazlamalar tahlili	148
Sayidova MaftunaHamroqul qizi	
Production of tomato paste	153
Ergasheva Muhabbat Komil kizi	
Problems of development of research and innovative activities in higher educational institutions.....	156
Rakhimova Dilnoza Davronovna, Alimova Ruxsora Xamzayevna	
O'zbekiston mehnat bozorida bandlikning innovatsion turlarini shakllantirish va rivojlantirish omillari	159
Avezova Shaxnoza Maxmudjonovna	
Dual ta'limda keys texnologiyasini qo'llash	166
Sariyev Rustam Bobomuradovich	
Mintaqada bank-moliya tizimini rivojlantirishning nazariy va metodologik asoslari	169
Jumayev Bahodir Raxmatullayevich	
Chiqindi AKM katalizatorlardan kobalt va molibdenni ajratish usuli	174
Tursunova F. J., G. R. Bozorov	
Hududlarning mutanosib barqaror rivojlanishini ta'minlash imkoniyatlari (ijtimoiy rivojlanish va yo'nalishlar)	180
Hojiyev Tal'at Toshpo'latovich	
Sanoat korxonalarining investitsiya faoliyatini samarali boshqarish muammolari	185
Kudratov Muhammad Rustamovich	

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. Maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzirimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.